

NYILVÁNOS KONZULTÁCIÓ A NEMZETI ROMAINTEGRÁCIÓS STRATÉGIÁK 2020-IG TARTÓ IDŐSZAKRA SZÓLÓ UNIÓS KERETRENDSZERÉNEK ÉRTÉKELÉSÉRŐL – ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS

1. Bevezetés

Jelen melléklet tartalmazza mindazon tevékenységek áttekintését, amelyekre az érdekelt felek bevonása mellett, „A nemzeti romainTEGRÁCIÓS stratégiák 2020-ig tartó időszakra szóló uniós keretrendszerének féldős értékelése” részeként került sor. Az értékeléshez kapcsolódó konzultációs stratégiában vázoltak szerint az érdekelt felekkel folytatott konzultáció célja az volt, hogy kikérje az érdekelt felek véleményét az alábbiakról:

- az oktatás, a foglalkoztatás, az egészségügy és a lakhatás mint kulcsfontosságú területek, valamint a megkülönböztetés vonatkozásában az uniós keretrendszer végrehajtásának 5 éve során elért eredmények és felmerülő kihívások,
- az európai és nemzeti szakpolitikai, jogi és finanszírozási eszközök összehangoltsága, relevanciája és eredményessége.

Az érdekelt felekkel folytatott konzultációk konkrét célkitűzése az volt, hogy célzott visszajelzések érkezzenek az alábbiak kapcsán:

- az uniós keretrendszer használata és eredményei,
- a romák integrációját támogató európai szakpolitikai, jogi és finanszírozási eszközök használata, hatása és összehangolása,
- a nemzeti romainTEGRÁCIÓS stratégiák és az általános szakpolitikák végrehajtásának romákra gyakorolt hatása.

A konzultációs stratégia előírta, hogy az érdekelt felek nézeteinek megjelenítését az érdekelt felekkel folytatott célzott konzultációk előmozdításával, valamint nyilvános konzultációval kell biztosítani. Az érdekelt felekkel folytatott konzultációk, amelyekre végül az értékelés részeként került sor, mindkét tevékenységre kiterjedtek. Az érdekelt felekkel végül az alábbi típusú konzultációkra került sor:

- nyilvános konzultáció, amely több érdekképviselői csoport számára tett feltett kérdések sorát tartalmazta,
- célzott konzultációk az érdekelt felekkel, amelyekre több tagállamban és a bővítési országban működő érdekképviselői csoportokkal készített interjúk formájában került sor,
- kifejezetten a nem kormányzati szervezeteket célzó online felmérés, a felmérésnek köszönhetően megjeleníthető volt a tagállamok roma integrációban rész vállaló nem kormányzati szervezeteinek véleménye, mivel a többi tervezett konzultációs módszer révén meglátásaik adott esetben nem jutottak volna megfelelően kifejeződésre,
- munkaértekezlet, amelynek keretében számos szakértő érdekelt fél foglalkozhatott a külső értékelő tanulmányban foglalt előzetes megállapítások különböző aspektusaival.

A következő táblázat összefoglalást ad azokról az érdekelt felekről, akik – a konzultációs stratégiának megfelelően – részt vettek a konzultációban.

10. táblázat: Érdekelt fél típusa és adatgyűjtési módszerek

Érdekelt fél típusa	Adatgyűjtési módszerek
A nemzeti roma kapcsolattartó pontok	Nyilvános konzultáció Az érdekelt felekkel folytatott célzott konzultációk Munkaértekezlet
Nemzeti, helyi, regionális és önkormányzati hatóságokat, egyéb közjogi és vegyes jogállású intézményeket, például szociális szolgáltatókat, valamint a lakhatás, az egészségügy és az oktatás terén működő szolgáltatókat képviselő érdekelt felek	Nyilvános konzultáció Az érdekelt felekkel folytatott célzott konzultációk
Nem kormányzati szervezetek és civil szervezetek (uniós ernyőszervezetek és a tagállamokban nemzeti/regionális/helyi szinten tevékeny szervezetek) képviselői	Nyilvános konzultáció Az érdekelt felekkel folytatott célzott konzultációk Munkaértekezlet Nem kormányzati szervezeteket vizsgáló felmérés
Nemzetközi szervezetek vagy az uniós tagállamokban és/vagy a bővítési országokban a romaintegráció terén tevékenykedő intézmények képviselői	Nyilvános konzultáció Az érdekelt felekkel folytatott célzott konzultációk Munkaértekezlet
Kutatóintézetek és tudományos intézmények képviselői	Nyilvános konzultáció Az érdekelt felekkel folytatott célzott konzultációk Munkaértekezlet
Uniós szintű szakértők, akiknek deklarált érdeke fűződik a romák integrációjával kapcsolatos kérdésekhez	Az érdekelt felekkel folytatott célzott konzultációk Munkaértekezlet
Uniós és nem uniós polgárok, többek között roma közösségek tagjai	Nyilvános konzultáció
Egyházakat és vallási közösségeket képviselő szervezetek képviselői	Nyilvános konzultáció
Üzleti és szakmai egyesületek képviselői	Nyilvános konzultáció

2. A konzultációs tevékenységek áttekintése

Az érdekelt felek 10. táblázatban feltüntetett valamennyi típusa esetében megtörtént a kísérlet a kapcsolatfelvételre, ám az üzleti és szakmai egyesületeket képviselő szervezetek képviselői nem reagáltak a nyilvános konzultációra. Az érdekelt felek többi csoportját sikerült eredményesen elérni a fent részletezett adatgyűjtési módszerekkel¹.

2.1. Nyilvános konzultáció

A Bizottság által végrehajtott nyilvános konzultáció célja az volt, hogy egybegyűjtse ezeknek az érdekelt feleknek az uniós keretrendszerekkel kapcsolatos, a 2011-től 2016-ig tartó időszakban tapasztalható eredményekkel és kihívásokkal kapcsolatos véleményét, hogy meghatározhatók legyenek azok a területek, amelyeket a végrehajtási időszak hátralévő részében prioritásnak kell tekinteni. A nyilvános konzultáció emellett számba vette azokat a különböző európai és nemzeti szakpolitikákat és finanszírozási eszközöket, amelyeket a romaintegráció céljára eddig felhasználtak. A nyilvános konzultáció kérdőíve² 16 kérdésből állt³, amelyek a következőkre terjedtek ki:

- a válaszadó hátterére vonatkozó bevezető kérdések,
- általános jellegű kérdések a társadalmi kirekesztésről és a megkülönböztetésről, valamint a jövőbeni európai és nemzeti szintű prioritási területekkel szembeni elvárások. Általános jellegű kérdések (amelyek megválaszolásához nem volt szükséges a romák integrációját szolgáló európai vagy tagállami eszközök ismerete),
- konkrét kérdések a következőkről: i) a romák integrációját célzó európai és tagállami erőfeszítések; ii) releváns szakpolitikai fejlemények; iii) eredmények és kihívások az uniós keretrendszer és a nemzeti romaintegrációs stratégiák végrehajtásában; és iv) az oktatás, a foglalkoztatás, az egészségügy és a lakhatás mint négy fő szakpolitikai terület kapcsán tett konkrét intézkedések.

Az online nyilvános konzultáció 2017. július 19. és október 25. között zajlott az Európai Bizottság honlapján. A felmérés során összesen 240 hozzászólás érkezett⁴. Ebből 165-öt szervezetek, 75-öt egyéni polgárok küldtek be. A 165 szervezet közül 106 jelezte, hogy nem kormányzati szervezetet vagy agytrösztöt képvisel, 44-en a közigazgatást képviselték, 15-en pedig egyéb szervezetek (például egyenlőséggel foglalkozó szervek) nevében válaszoltak. A 240 válaszadó közül 202 adott információt etnikai hovatartozásáról: 91 romaként, 111 pedig nem romaként azonosította magát.

¹ Nem lehet megállapítani, hogy egyházakat és vallási közösségeket képviselő szervezetek képviselőivel történt-e kapcsolatfelvétel, mivel a nyilvános konzultáció során a résztvevők a következő kategóriák alapján azonosíthatták magukat: nem kormányzati szervezet, állami, közigazgatási, üzleti, munkáltatói szervezet, szakszervezet, egyesület, tudományos/kutató szervezet, agytröszt és egyéb.

² Az online konzultációs kérdőív az EU felméréseket tartalmazó oldalán jelent meg: <https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/EvaluationEUFrameworkforNRIS>

³ Valamennyi kérdés opcionális volt, kivéve azokat, amelyek a válaszadó azonosítását szolgálták.

⁴ A konzultáció eredményei az Európai Bizottság honlapján kerültek közzétételre, és itt érhetők el: https://ec.europa.eu/info/consultations/public-consultation-evaluation-eu-framework-national-roma-integration-strategies-2020_hu

A nyilvános konzultáció keretében emellett 28 állásfoglalás érkezett. Ezek többségét nem kormányzati szervezetek nyújtották be, de ENSZ-ügynökségek és egyetemek is küldtek be információt, az Egészségügyi Világszervezettel együtt. A benyújtott anyagok között voltak olyanok, amelyek kifejezetten a nyilvános konzultáció kérdéseire adtak választ, valamint egészen 2010-ig visszanyúló kutatási vagy érdekképviseleti dokumentumok is.

2.2. Célzott nyilvános konzultációk

Interjúkra került sor a tagállamokban és több bővítési országban különböző érintett érdekelt felekkel. Az interjú formájában történő konzultációkat három kategóriába sorolták:

- 138 interjú érdekelt felekkel (nemzeti roma kapcsolattartó pontok, a foglalkoztatásért, lakhatásért, oktatásért és egészségügyért felelős minisztériumok tisztviselői, nem kormányzati szervezetek, egyenlőséggel foglalkozó szervek, regionális hatóságok, szakértők) az országelemző tanulmányok céljára kiválasztott 11 tagállamban⁵;
- 53 interjú érdekelt felekkel (nemzeti roma kapcsolattartó pontok, a foglalkoztatásért, lakhatásért, oktatásért és egészségügyért felelős minisztériumok tisztviselői, nem kormányzati szervezetek) abban 16 tagállamban, amelyet az országelemző tanulmányok céljára nem választottak ki⁶,
- 10 interjú három bővítési országban (Szerbia, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság és Bosznia-Hercegovina).

A végül ténylegesen meginterjúvált érdekelt felek száma az eredetileg tervezettnél alacsonyabb volt, mivel nem minden érdekelt fél esetében volt lehetséges az interjú megszervezése⁷. Ennek fő indokai többek között a következők voltak: i) a megkeresett érdekelt felek között voltak, akik nem tudtak részt venni az interjúban, de ugyanakkor nem tudtak maguk helyett másik kapcsolatot javasolni; ii) egyes érdekelt felek bizonyos idő után már nem válaszoltak; és iii) mások nem reagáltak az interjúra vonatkozó első meghívásra. A fent említett interjúk mellett nyolc további interjúra került sor európai vagy nemzetközi szinten dolgozó szakértők részvételével⁸.

2.3. Nem kormányzati szervezeteket vizsgáló felmérés

A célzott online felmérés 2018. január 16-án kezdődött, és február 23-án zárult. Célja az volt, hogy a nem kormányzati szervezeteknek további lehetőséget adjon észrevételeik megfogalmazására. Ez azért volt fontos, mert a nem kormányzati szervezetek nem minden országban vettek részt az érdekelt felekkel folytatott, a továbbiakban leírt célzott konzultációban. A felmérésre 65 hiánytalan válasz érkezett. A felmérés válaszadói 19 tagállamot képviseltek: a legnagyobb arányban Görögországot, Szlovéniát és

⁵ AT, BG, CZ, ES, EL, FR, FI, IT, HU, SK és RO.

⁶ BE, CY, DE, DK, EE, IE, HR, LV, LT, LU, NL, PL, PT, SE, SI és UK.

⁷ A tervek szerint 64 telefonos interjúra került volna sor az érdekelt felekkel az országelemző tanulmányban nem vizsgált 16 tagállamban és a bővítési országokban, és 20 interjú zajlott volna le az országelemző tanulmányokban vizsgált 11 tagállam mindegyikében.

⁸ A tervek szerint 10 európai és nemzetközi szintű érdekelt féllel készült volna interjú. Az ismételt erőfeszítések ellenére is csak nyolc interjúra nyílt lehetőség.

Svédországot (e tagállamok egyenként az összes válaszadó 13%-át tették ki). A szervezetek túlnyomó része (47%) arról számolt be, hogy nemzeti szinten működik, míg a válaszadók 16%-a regionális szintű szervezetet, 17%-a közösségi vagy helyi szintű szervezetet, 14%-a pedig nemzetközi szervezetet képviselt.

A felmérés 24 feleletválasztós kérdésből állt, amelyek elrendezése a tanulmányban vizsgált értékelési kritériumok szerint történt: relevancia, koherencia, eredményesség, méltányosság, koordináció, hatékonyság, fenntarthatóság és uniós hozzáadott érték. A kérdések kijelentéseket tartalmaztak, amelyek kapcsán a válaszadók a következő opciók közül választhattak: egyetért/nem ért egyet/nincs határozott véleménye/nincs véleménye/nem tudja.

2.4. Munkaértekezlet

A munkaértekezletre az Európai Bizottság brüsszeli épületében, 2018. március 15-én került sor. Az eseményen 88 érdekelt fél vett részt, akik az értékelés előzetes megállapításait vitatták meg. A munkaértekezleten a résztvevőknek alkalmuk nyílt arra, hogy kifejezetten az uniós keretrendszer eredményességével, uniós hozzáadott értékével, relevanciájával és koherenciájával kapcsolatos megállapításokra reagáljanak. A munkaértekezlet résztvevői az érdekelt felek széles körét képviselték. Jelen voltak: 29 nemzeti roma kapcsolattartó pont (az uniós tagállamokból és bővítési országokból), nem kormányzati szervezetek vagy civil szervezetek 28 képviselője, az Európai Bizottság 14 képviselője, nemzetközi szervezetek 4 képviselője, az Európai Parlament 2 képviselője, az Alapjogi Ügynökség 1 képviselője, az Equinet 1 képviselője és az ICF/Milieu értékelő csoport 9 tagja.

3. Módszertan

3.1. Nyilvános konzultáció

A felmérés adatait a Bizottság excel formátumban töltötte le, majd a következő excel-funkciókkal dolgozta fel: táblázatok, oszlopdiaagramok, szűrő és kereszt táblák. Az elemzés során az eredmények bontása a következők szerint történt:

- válaszadó típusa (polgár vagy szervezet),
- szervezet típusa (közigazgatási, nem kormányzati szervezetek/agytrösztök, egyéb),
- roma vagy nem roma háttér (vagyis a magukat romaként meghatározó válaszadók és magukat nem romaként meghatározó válaszadók),
- a következő országcsoportok: EU-15, EU-13, bővítési országok.

A felmérés eredményei külön elemzésre kerültek öt olyan ország esetében, ahol viszonylag nagy roma közösségek élnek: Bulgária, Cseh Köztársaság, Magyarország, Románia és Szlovákia. Az eredmények bontása a fenti jellemzők alapján történt, annak érdekében, hogy azonosíthatók legyenek a válaszadók különböző kategóriái és bizonyos országok (országcsoportok) meglátásaiban, véleményeiben esetlegesen jelentkező különbségek. A külső vállalkozó különálló eredményként nyújtotta be a Bizottságnak a nyilvános konzultáció eredményeit elemző jelentést.

3.2. Az érdekelt felekkel folytatott célzott konzultációk

Az érdekelt felek kiválasztása aszerint történt, hogy – a projektindító jelentés szintjén elfogadott előzetes mintavétel alapján – mely szervezet- vagy intézménytípust képviselték. Minden vizsgált országban elengedhetetlen volt a nemzeti roma kapcsolattartó pont képviselőjével folytatott konzultáció⁹. Az interjúkba bevont érdekelt felek további kategóriái: az egészségüggyel, foglalkoztatással, oktatással, lakhatással és emberkereskedelemmel foglalkozó nemzeti és regionális szintű kormányzati intézmények, valamint nem kormányzati szervezetek. A 11 országelemző tanulmány mindegyike esetében helyi országos szintű kapcsolattartók végezték el az érdekelt felek előzetes elemzését, többek között azzal a céllal, hogy azonosítsák helyi önkormányzatok négy szakpolitikai területért felelős képviselőit. A konzultációba bevonandó érdekelt felek teljes listájának jóváhagyásában a szolgálatközi irányítócsoporthoz is részt vett.

A célzott konzultációk során érkezett válaszok feldolgozása minden esetben az NVivo mennyiségi adatelemzést végző számítógépes szoftver használatával történt¹⁰. Az egyes konzultációk során segítségként használt, az interjúkra vonatkozó útmutatások specifikus felépítésűek voltak, és az egyes kérdéseket a vizsgált értékelési kritériumok szerint rendezték csoportokba. Ez lehetővé tette az interjúk során adott válaszok értékelési kritériumok szerinti hatékony rendezését, az adott értékelési kritériumok szempontjából releváns válaszok NVivo szoftverrel történő kiválasztása mellett.

3.3. Nem kormányzati szervezeteket vizsgáló felmérés

Összeállításra került egy lista, amely 135, az EU-ban működő nemzeti nem kormányzati szervezetet tartalmazott. E szervezeteknek június 15-én küldték ki a felmérést. A nemzeti roma kapcsolattartó pontokat is felkérték arra, hogy a felmérést tovább terjesszék. A nem kormányzati szervezeteket vizsgáló felmérés feleletválasztós kérdések sorából állt. A beérkezett adatok megmutatták, hogy hány személy válaszolt az egyes kérdésekre, és hogy egy bizonyos kérdésre a válaszadók hány százaléka adott választ. A válaszok tartalmát a rendszer az egyes értékelési kritériumokhoz kapcsolta.

3.4. Munkaértekezlet

A munkaértekezlet során bemutatták az értékelés előzetes megállapításait. Az eseményen a résztvevők mindenekelőtt az eredményességre, az uniós hozzáadott értékre, a relevanciára és a koherenciára vonatkozó konkrét értékelési kritériumok kapcsán adhattak visszajelzést. A visszajelzéseket az értékelő csoport tagjai által segített nyílt vita során adták a résztvevők, akiknek arra is lehetőségük nyílt, hogy javaslataikat a munkaértekezlet végén nyilvánosan osszák meg, vagy később, írásban küldjék meg.

4. Az érdekelteltekkel folytatott konzultáció eredményei tevékenységek szerinti bontásban és az eredmények felhasználása az értékelésben

A konzultációs tevékenységek eredményei a projektindító jelentés szintjén elfogadott értékelési keretrendszernek megfelelően kerültek felhasználásra. Az egyes értékelési kérdések kapcsán az értékelési keretrendszer egyértelműsítette, hogy az adatgyűjtés szempontjából mely konzultációs tevékenységek relevánsak.

⁹ A kapcsolatokról az információkat a Bizottság adta.

¹⁰ <https://en.wikipedia.org/wiki/NVivo>

4.1 Nyilvános konzultáció

A nyilvános konzultáció eredményeinek teljes összefoglalását az EUROPA oldalon tették közzé¹¹. A megállapítások többek között a következők:

- A válaszadók túlnyomó többsége (a tematikus területtől függően 86% és 95% között) egyetértett abban, hogy a megkülönböztetés, a foglalkoztatás, az oktatás, a lakhatás és az egészségügy terén célzott állami beavatkozásokra van szükség¹².
- A válaszadók többsége (csaknem 60%) úgy nyilatkozott, hogy az EU-nak fontos szerepe van a nemzeti, regionális és helyi hatóságok támogatásában, mert azok önmagukban nem képesek eredményesen javítani a romák helyzetén¹³.
- A válaszadók következetesen arra hívták fel a figyelmet, hogy az uniós intézményeknek és a nemzeti hatóságoknak együtt kell működniük a romák integrációját célzó intézkedések kidolgozása érdekében. Úgy gondolják, hogy az EU-nak a nemzeti hatóságokhoz képest nagyobb szerepe van a következő területeken: i) a megkülönböztetésmentességre vonatkozó és a rasszizmus elleni európai jogszabályok nyomán követése és végrehajtása; és ii) a finanszírozási forrásokhoz való hozzáférés ambiciózus romapolitika kidolgozásához és végrehajtásához kötése¹⁴.
- A nemzeti hatóságokkal szemben támasztott elvárás, hogy nagyobb szerepet vállaljanak többek között az alábbi intézkedésekben: i) a romák és nem romák közötti közösségépítés; ii) megkülönböztetésmentesség; iii) a tisztviselők képzése a romák integrációjának megvalósításáról; iv) a roma történelem és kultúra megjelenítése az iskolai tanrendekben; és v) szakpolitikai iránymutatás a hatóságok számára¹⁵.
- A válaszadók többek között az alábbi alapvető kihívásokról számoltak be: i) a romák integrációjának kérdése sem európai, sem nemzeti szinten nincs megfelelően beágyazva a többi szakpolitikába és eszközbe; ii) a megkülönböztetés és cigányellenesség erősödik, különösen az európai szinten; és iii) nemzeti szinten nem elégségesek a romák integrációjára fordított források¹⁶.
- A javasolt európai és nemzeti szintű prioritások kapcsán a válaszadók megerősítették, hogy a romák integrációját célzó sikeres stratégiáknak átfogónak kell lenniük. Az eredmények szerint egyértelmű prioritás az oktatás (67% az európai szinten és 76% nemzeti szinten), míg a válaszadók legalább egyharmada – az európai és a nemzeti szinten egyaránt – prioritásként jelölte meg a foglalkoztatáshoz, az egészségügyi ellátáshoz és a lakhatáshoz való hozzáférést, a megkülönböztetés elleni fellépést és a cigányellenesség visszaszorítását¹⁷.

4.2. Az érdekelt felekkel folytatott célzott konzultációk

¹¹ A nyilvános konzultáció eredményei az alábbi linken érhetők el: https://ec.europa.eu/info/consultations/public-consultation-evaluation-eu-framework-national-roma-integration-strategies-2020_hu.

¹² Uniós hozzáadott érték.

¹³ Uniós hozzáadott érték.

¹⁴ Koordináció, uniós hozzáadott érték.

¹⁵ Koordináció.

¹⁶ Eredményesség.

¹⁷ Relevancia.

Az érdekelt felekkel a fentiek szerint folytatott célzott konzultációk keretében 201¹⁸ interjúra került sor. Az interjúk során kapott válaszok mennyisége és változatossága olyan nagy volt, valamint olyan kiterjedt földrajzi területet fedtek le, hogy e jelentés nem tesz kísérletet arra, hogy teljes összegzést adjon róluk. A külső értékelési tanulmány¹⁹ és a jelen bizottsági szolgálati munkadokumentum azonban teljes mértékben tükrözi az érdekelt felekkel folytatott célzott konzultációk eredményét, és az a következő módon hivatkozik a forrásokra:

11. táblázat: Hivatkozás a forrásokra

Forrás típusa	Hivatkozási kód
Interjúk	Tagállam kódja, majd a hivatkozott konkrét interjút jelző szám. Az összes interjú kódját tartalmazó lista külön dokumentumban található. Pl. UK1 Az uniós szintű interjúk rövidítése: EU-1, EU-2 stb. A bővítési országokban folytatott interjúk rövidítése: WB1, WB2 stb.
Nyilvános konzultáció	Nyilvános konzultáció
Országelemző tanulmányok	CS-[országkód] – pl. CS-SK az SK országelemző tanulmány esetében
Nem kormányzati szervezeteket vizsgáló felmérés	Nem kormányzati szervezeteket vizsgáló felmérés
Az érdekelt felek munkaértekezlete	Munkaértekeztet

4.4. Nem kormányzati szervezeteket vizsgáló felmérés

A nem kormányzati szervezetek felmérésének eredményeit a külső értékelési tanulmány tartalmazza²⁰. A főbb megállapítások a következők:

- Azzal kapcsolatban, hogy a nemzeti romaintegrációs stratégiák a gyakorlatban mennyiben járultak hozzá a tényleges változásokhoz, a felmérés válaszadói úgy nyilatkoztak, hogy a 2011–2017-es időszakban tagállamuk nemzeti romaintegrációs stratégiája bizonyos mértékben hozzájárult a romákkal szembeni megkülönböztetés visszaszorításához (40%), a romák elleni gyűlöletbeszéd visszaszorításához (50%) és a romákkal szemben elkövetett gyűlöletbűncselekmények visszaszorításához (53%), valamint a megkülönböztetés elleni jogszabályok végrehajtásának javításához (44%)²¹.
- A válaszadók közel fele úgy vélte, hogy a romák foglalkoztatáshoz való hozzáférése 2011 óta nem változott. A válaszadók 43%-a érzi úgy, hogy a roma gyermekek oktatási rendszerekhez való hozzáférése, illetve az e rendszerekbe történő integrációja javult 2011 óta, míg 20% úgy gondolja, hogy ezen a téren az utóbbi évek során romlás volt tapasztalható²².

¹⁸ Ez a következőkből áll: az érdekelt felekkel az országelemző tanulmányban vizsgált 11 tagállamban folytatott 138 konzultáció; az érdekelt felekkel az országelemző tanulmányban nem vizsgált 16 tagállamban folytatott 53 konzultáció; és a bővítési országokban működő érdekelt felekkel folytatott 10 konzultáció.

¹⁹ A külső értékelési tanulmányra mutató link, annak közzététele után.

²⁰ A közzététel után lábjegyzettel kiegészítendő.

²¹ Eredményesség.

²² uo.

- A nem kormányzati szervek körülbelül fele (53,8%) vesz részt a nemzeti romaintegrációs stratégiák koordinációját, végrehajtását és nyomon követését szolgáló mechanizmusokban. A többségük azonban úgy véli, hogy a nemzeti romaintegrációs stratégiák koordinációját és végrehajtását szolgáló jelenlegi mechanizmusok nem teszik lehetővé az összes kulcsfontosságú érdekelt féllel folytatott eredményes együttműködést és/vagy konzultációt²³.
- Arra a kérdésre, hogy az egyes tagállamoknak elegendő uniós és nemzeti finanszírozási források álltak-e rendelkezésre ahhoz, hogy a négy szakpolitikai területen kielégítsék a roma polgárok szükségleteit, a válaszadók több mint fele nemmel válaszolt. A válaszadók 63% nem gondolja, hogy a romák integrációját célzó uniós vagy nemzeti források elérik azokat a roma kedvezményezetteket, akiket eredetileg megcéloltak, valamint nem gondolja, hogy e források hosszú távon hasznosak lennének²⁴. A nem kormányzati szervezetként működő válaszadók 60%-a véli úgy, hogy az uniós finanszírozás hozzáadott értéket teremtett a nemzeti finanszírozási hiány problémájának orvoslása terén²⁵.

4.5. Munkaértekezlet

A munkaértekezlet résztvevői a következő értékelési kritériumokra fókuszáltak: relevancia, koherencia, eredményesség és uniós hozzáadott érték.

A **relevancia** kapcsán a résztvevők egyetértettek abban, hogy az uniós keretrendszer eredeti célkitűzései mai is relevánsak, de bizonyos területeken ambiciózusabb fellépésre van szükség. Tekintettel arra, hogy a romákkal szembeni megkülönböztetés mélyen gyökerezik, több résztvevő megjegyezte, hogy nagy jelentősége van az intézményesült rasszizmus jelenségére vonatkozó magyarázatnak – illetve e jelenség kezelésének – és általában véve a cigányellenesség fókuszba helyezésének.

A **koherencia** kritériumának kapcsán a munkaértekezlet több résztvevője arra hívta fel a figyelmet, hogy a szakpolitikák jobb integrációjára van szükség. A romák integrációjának költségvetési előirányzata és finanszírozása kapcsán a résztvevők a nemzeti romaintegrációs stratégiák eredményes végrehajtása érdekében javasolták a romákra vonatkozó specifikus mutatók meghatározását és kidolgozását. A résztvevők említést tettek bizonyos problémákról, amelyek abból adódnak, hogy a nemzeti roma kapcsolattartó pontok érezhetően el vannak szigetelve a kormányoktól, valamint arról, hogy a pénzügyikapacitás-hiány megakadályozhatja a nemzeti romaintegrációs stratégiák eredményes végrehajtását.

Az **eredményesség** kapcsán több résztvevő megemlítette, hogy a Bizottság fontos szerepet játszott a romákat érintő kérdések prioritizálásában, mindenekelőtt azzal, hogy 2011-ben elfogadta az uniós keretrendszert. Más résztvevők arra hívták fel a figyelmet, hogy a romák integrációját szolgáló uniós finanszírozás elérhetősége hogyan segítette a tagállamokat abban, hogy elkötelezzék magukat az ügy mellett. A résztvevők

²³ Koordináció.

²⁴ Eredményesség.

²⁵ Uniós hozzáadott érték.

megemlítették a populizmus és a jobboldali politikai pártok térnyerését mint olyan jelenséget, amely hatással lesz a romák integrációjához kapcsolódó célkitűzésekre.

Az **uniós hozzáadott érték** kapcsán a SLIDO online eszköz használatával feltett kérdésre a résztvevők 97%-a úgy válaszolt, hogy a romák integrációja terén az EU hozzáadott értéket teremtett a tagállamokban. A részt vevő nem kormányzati szervezetek hozzátették, hogy az uniós keretrendszer nélkül egyik tagállam sem érte el azokat eredményeket, amelyeket így viszont elért. Ugyanakkor több résztvevő nyilatkozott úgy, hogy bár bizonyos eszközök használatban vannak, az uniós finanszírozást és a nemzeti romaintegrációs stratégiák mutatóit egyértelműen össze kell kapcsolni, és e kapcsolatot nyomon kell követni.

5. A konzultáció összesített eredményei

A konzultáció összes eredményének áttekintésével azonosíthatók azok az üzenetek, amelyeket több válaszadó is megfogalmaz. Széles körű konszenzus különösen annak kapcsán alakult ki, hogy 2011 óta:

- Szükség volt az uniós keretrendszerre ahhoz, hogy az oktatás, a foglalkoztatás, az egészségügy és a lakhatás szakpolitikai területein nemzeti szinten kedvező változások valósuljanak meg.
- A keretrendszer, valamint az uniós irányítás és támogatás nélkül a tagállamok valószínűleg nem lettek volna képesek eredményesen javítani a romák helyzetén.

Ezen belül több érdekelt fél tett említést a következőkről:

- A nemzeti romaintegrációs stratégiák végrehajtásában részt vevő szereplőknek továbbra is a legfőbb prioritásnak kell tekinteniük az oktatáshoz való hozzáférés javítását.
- A romák integrációja kiemeltebb prioritás lett az uniós politikai menetrendben.
- Továbbra sem történt meg a romák integrációjának hatékony beágyazása a szakpolitikákba, és különösen igaz ez a nemzeti szinten.
- A nemzeti szinten intenzívebben el kell köteleződni a romák integrációját biztosító szakpolitikák mellett.
- A cigányellenesség visszaszorítására tett nemzeti szintű intézkedések nem elégségesek.
- A nemzeti alapok sok esetben elégtelennek bizonyulnak a romák integrációját szolgáló intézkedések végrehajtásához.

Általában elmondható, hogy az érdekelt felekkel folytatott konzultációk eredményeiből kirajzolódnak azok a közös vélemények, valamint azok az aspektusok, amelyek mindenki szerint aggodalomra adnak okot. Bár a konzultációban részt vevő különböző érdekelt felek véleményében eltérések is mutatkoztak, ezek – tekintettel az interjúalanyok eltérő hátterére – normálisnak tekinthetők. Ilyen eltérések jelentkeztek például akkor, amikor a nemzeti roma kapcsolattartó pontok befolyásának és működésének kérdését a nem kormányzati szervezetekkel, illetve magukkal a nemzeti roma kapcsolattartó pontokkal, vagy a szakpolitikák nemzeti szintű beágyazásának kérdését a minisztériumokkal, illetve a nem kormányzati szervezetek szakértőivel vitatták meg. Ezek a különbségek megjelennek az elemzésben, és a konzultációk összesített eredményeit nem kérdőjelezzik meg.